

NL

Openingsviering

Donderdag 18 september 2014, 19.00

**MARIAPLAATS
Pandhof van Ste Marie**

KATHEDRALE KERK VAN STE GERTRUDIS

Openings viering

Nederlands

Welkom

Dankzegging over het water

Barmhartige God,
wij loven U op deze dag
dat Gij ons samen brengt
in de gemeenschap van uw Kerk,
die Gij uit alle stammen en volken
geroepen hebt.

Wij loven U om uw Zoon Jezus Christus, in wie Gij ons door
de doop nieuw leven geschonken hebt.

Wij danken U, dat wij, in de doop met Christus gestorven,
ook met hem zullen opstaan in uw heerlijkheid.

Gij hebt het water verkozen als een teken van het geheim
van de doop: uw Geest zweefde bij het begin van de wereld
over de wateren en u schiep hemel en aarde.

In de gave van het water voedt
en bewaart Gij al wat leeft.

In de wateren van de zondvloed
hebt Gij het kwaad van de wereld doen ondergaan
en gered wie Gij hebt verkozen: Noach en de zijnen.

Door de vuurkolom hebt Gij uw volk Israël uitgeleid uit het
land van de slavernij, door de wateren van de Rode Zee,
naar de vrijheid van uw beloofde land.

In de wateren van de Jordaan werd uw Zoon door Johannes
gedoopt en gezalfd met de heilige Geest.

Opdat ook wij geloven vloeiden op het kruis bloed en water
uit zijn zijde.

In de doop van zijn dood en verrijzenis heeft uw geliefde
Zoon, onze Heer Jezus Christus, ons bevrijd van de banden
van zonde en dood.

Hij heeft voor ons de weg geopend naar de vreugde en de vrijheid van het eeuwige leven bij U, onze Vader.
Trouw aan zijn opdracht verkondigen wij zijn dood en prijzen wij zijn opstanding tot aan de einden der aarde en onder alle volkeren,
door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.

Lof en eer aan U voor het water van onze doop en voor uw Woord dat ons door dit water heen heeft gered.
Verzameld rond deze doopvont bidden wij U, heilige God:
Zend de adem van uw Geest
op allen die op deze dag hier verzameld zijn tot uw lof en op heel uw goede schepping.
Verlicht de dagen die voor ons liggen,
doe weg wat ons nog scheidt van U en van elkaar,
was af de zonde die nog in ons is
doe alle kwaad dat ons omringt verdrinken.
Stil onze dorst met het water des levens: Jezus Christus,
onze Redder en Bevrijder,
die leeft en heerst met U en de heilige Geest, God in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

Handelingen 8,26-40

Een engel van de Heer zei tegen Filippus: 'Ga tegen de middag naar de verlaten weg van Jeruzalem naar Gaza.'
Filippus deed wat hem gezegd werd en ging naar die weg toe. Daar kwam hij een Ethiopiër tegen, een eunuch, een hoge ambtenaar van de kandake, de koningin van Ethiopië, die belast was met het beheer van haar schatkist. Hij was in Jeruzalem geweest om daar God te aanbidden en zat nu op de terugweg in zijn reiswagen de profeet Jesaja te lezen. De Geest zei tegen Filippus: 'Ga naar die man daar in de wagen.'
30 Filippus haastte zich naar hem toe en hoorde hem de

profeet Jesaja lezen, waarop hij vroeg: 'Begrijpt u ook wat u leest?' De Ethiopiër antwoordde: 'Hoe zou dat kunnen als niemand mij uitleg geeft?' Hij nodigde Filippus uit om in te stappen en bij hem te komen zitten. Dit was het schriftgedeelte dat hij las:

'Als een schaap werd hij naar de slacht geleid;
als een lam dat stil is bij zijn scheerder
deed hij zijn mond niet open. Hij werd vernederd en hem
werd geen recht gedaan,
wie zal van zijn nakomelingen verhalen?
Want op aarde leeft hij niet meer.'

De eunuch vroeg aan Filippus: 'Kunt u me zeggen over wie de profeet het heeft? Over zichzelf of over een ander?' Daarop begon Filippus met hem te spreken over het evangelie van Jezus, waarbij hij deze schrifttekst als uitgangspunt nam. Onderweg kwamen ze bij een plaats waar water was, en de eunuch zei: 'Kijk, water! Waarom zou ik niet gedoopt kunnen worden?' Hij liet de wagen stilhouden en beiden liepen het water in, zowel Filippus als de eunuch, waarna Filippus hem doopte. 39 Toen ze uit het water kwamen, greep de Geest van de Heer Filippus en nam hem mee, en de eunuch zag hem niet meer, maar vervolgde zijn weg vol vreugde. Filippus kwam terecht in Azotus; van daar reisde hij verder en verkondigde in alle steden het evangelie, tot hij in Caesarea aankwam.

Preek

Santiago de Compostella. De stad in Noord-Spanje waar de graftombe van de apostel Jacobus staat is reeds eeuwenlang het doel van tienduizenden pelgrims. Vaak doen ze dat lopend, want al lopend – dagenlang – wordt het leven tot zijn eenvoudige essentie teruggebracht. Dan krijgt kwetsbaarheid een kans: kwetsbaarheid die nodig is om jezelf te leren kennen. Wij zijn mensen die onderweg zijn, op reis, naar dat

ene doel: onszelf te leren kennen én God te leren kennen.
Beide gaan hand in hand.

Ons reisdoel was niet Santiago maar Utrecht. We kwamen meestal niet lopen en we hebben hier geen graftombe van een apostel, maar onze hoop is wel hetzelfde, namelijk dat dit congres ertoe mag bijdragen dat we onszelf en onze wereld een beetje beter leren kennen en God dichterbij weten. We herkennen ons wel in de Ethiopiër in zijn reiskoets vol vragen. Hij is een zoeker en een ernstig man die in moeilijke boeken antwoorden zoekt op levensvragen. Hij is een eunuch, een man die geweld werd aangedaan om in een bepaald systeem te passen. Het is het systeem van de koningin van Ethiopië waarin hij het tot hoveling gebracht heeft. Daartoe diende hij ontmand te worden. De Ethiopiër is een man die zich plooid naar wat als norm gold. Dat maakt hem echter eenzaam. Het kan niet anders of hij stelt zich de vraag hoe zijn leven nu nog vruchtbaar kan zijn. Hij is een godszoeker, een door en door religieus man. Hij valt echter buiten het officiële religieuze systeem. Toch keert hij terug van een pelgrimage: een pelgrimage naar Jeruzalem. Ook Jezus' leven was één pelgrimage naar Jeruzalem. Lukas schrijft over "Jezus' opgang" naar Jeruzalem, de stad waar zal blijken wie hij werkelijk is. Was Jezus' leven trouwens werkelijk vruchtbaar?

Ook Filippus is een zoeker. Filippus zoekt niet op de eerste plaats in geleerde boeken, maar heeft leren luisteren. Filippus is de wakkere gelovige. Geloven is een kwestie van aandacht. In het leven zit een uitnodiging verborgen. Misschien is het God zelf wel die je toespreekt in de gestalte van een of andere engel: 'Sta op en ga op reis'. De weg voert door de woestijn, hij is eenzaam. Maar wie wakker is ontdekt tochtgenoten. Zo was het toch ook bij de leerlingen die na de terechtstelling van Jezus op weg gingen naar Emmaüs?

Op de weg naar Emmaüs kwam er iemand met de leerlingen mee-lopen en die vroeg hen: "Waarover hebben jullie het eigenlijk?" (cf. Lc. 24: 17) Jezus is de tochtgenoot die vragen

stelt. Hij nodigt uit, hij dwingt niet. Hij is er voor de leerlingen, niet voor zichzelf. Zo loopt ook Filippus mee met de koets. Hij is al een poos in de nabijheid gebleven vooraleer hij uitnodigt tot gesprek: "Begrijp je wat je leest?" Vragen stellen en niet zomaar meelopen met wat voor de hand ligt: is dat niet de roeping van de kerk in de wereld? Deden onze Oud-Katholieke Moeders en Vaders dat ook niet? Vragen stellen naar de betekenis van ontwikkelingen en gebeurtenissen opdat de ware zin ervan aan de oppervlakte zou komen. De kerk is een gemeenschap waarin ernstig gepoogd wordt te ontcijferen wat mensen meemaken: de vinger op de wonde van het kwaad leggen en applaudisseren voor het goede. Dat vraagt wakkerheid en moed. Het vraagt de bereidheid om jezelf en je wereld te leren kennen en God te leren kennen.

Want de vraag is altijd: wie ben ik eigenlijk? Wie is de mens eigenlijk? Wat maakt het leven de moeite waard? De Ethiopiër leest Jesaja. Het is een cruciale tekst in dit verband.

...Een lam, stom tegen zijn scheerder, opende hij zijn mond niet...wie zal zijn geslacht beschrijven? Want zijn leven wordt weggenomen van de aarde (Hand. 8:32-35) Het is een citaat uit een van de liederen van de 'lijdende dienaar'. In dat lied hebben de eerste christenen Jezus herkend. Zonder het te beseffen herkent de Ethiopiër er ook zichzelf in. Ook hij is een man zonder nageslacht, en dus een mens die zonder toekomst lijkt te zijn. Zijn vruchtbaarheid is hem ontnomen. Wat maakt zijn leven nog de moeite waard?

Je weet hoe Jezus zweeg voor Pilatus en voor de hogepriesters. Pilatus liet Jezus geselen en toonde hem daarna aan de massa: "zie de mens" ("ecce homo"). Alsof het evangelie wil zeggen: de mens bij uitstek is altijd de kwetsbare mens die slachtoffer is. Het kan ons allemaal overkomen. Sommigen van ons *is* het overkomen. Wie dit beseft, leert zijn echte zelf kennen...

Maar is die kwetsbaarheid nu niet precies ons noodlot? Is het niet daarom dat we alles in het werk stellen om ze te

ontkennen en te ontlopen? Neen, het is geen noodlot, het is een vreugde en daarvoor staat God garant! Dat is het nu precies wat Filippus met zijn vriendschap aan de Ethiopiër laat ervaren: mensen zijn aan elkaar toevertrouwd. Jezus' zwijgen die laatste uren in Jeruzalem is teken van Gods eigen verbijstering om het feit dat mensen elkaar naar het leven staan. Wie Jezus verkondigt, verkondigt Gods woede om de vernedering van mensen. Wie Gods woede bij zich laat binnenkomen, heeft genoeg van de zogenaamde gewone gang van zaken van gevestigde systemen die alleen maar de overheersing van de ene mens over de andere dienen. Gedoopt worden is ondergedompeld worden in Gods verbijstering en woede, om op te staan als een mens die zorg wil dragen voor mens en wereld. Gedoopt worden is ondergedompeld worden in Gods hartstocht voor de mens. God wekt in ons het bewustzijn dat we niet gemaakt zijn om elkaar te overheersen, maar om elkaar van dienst te zijn. Dát maakt een leven vruchtbaar. Waar het leven eerst misschien woestijn leek en eenzaam was, blijkt er water te zijn: vruchtwater voor een nieuw leven in verbondenheid. Dat is het doopwater waarin Filippus en de Ethiopiër samen afdalen. Dat was het wat de Ethiopiër nog miste op zijn pelgrimage naar Jeruzalem: het ervaren van Gods verbijstering om zijn uitsluiting. Aan die ervaring ontleent hij nieuw levensperspectief. En het verhaal vertelt hoe de *eunuch vol blijdschap zijn reis verder zette*. (Hand. 8 : 39) Met datzelfde doopwater hebben ook wij ons daarstraks opnieuw besprenkeld. Daarom mag ik onszelf toewensen dat we dezer dagen iets van dezelfde ervaring mogen opdoen. Dat we onszelf en onze wereld iets beter leren kennen en mogen ervaren hoe hartstochtelijk God voor ons gekozen heeft. Niet voor onze dominantiedrift, maar precies voor onze kwetsbaarheid. Dat we voor die ervaring ontvankelijk mogen zijn om verbonden te worden met elkaar en velen anderen en met God, die op ons rekent om met God mee te doen, in Gods verbijstering voor het kwaad dat mensen aanrichten en in Gods enthousiasme voor al het goede en het mooie.

Een orthodox theoloog vertelt me dat de Oosterse Christenen 'op zijn minst' zeven sacramenten hebben, en dat een van die sacramenten buiten de zeven traditionele zeker 'het mysterie' van de vriendschap is. Vriendschap als een langdurige relatie die niet alleen gebouwd wordt op gemeenschappelijke interesses en gelijklopend aanvoelen, maar vooral op het bewustzijn dat men elkaar van dienst kan zijn bij de zoektocht die het leven is, dat men partners is in een pelgrimage.

Dank dat jullie gekomen zijn. Ik ben dankbaar om met jullie op weg te mogen gaan.

Wees welkom.

Voorbede

Laten wij bidden

voor allen die hier zijn samengekomen
om elkaar te ontmoeten en te bemoedigen;
dat wij open zullen staan voor God en zijn wereld,
opdat ons congres een teken zal zijn
van gemeenschap die over vele grenzen heen reikt.

Laten wij bidden

voor de Kerk, het lichaam van Christus,
om verbondenheid van haar veelkleurige leden
in hun vieren en hun dienen,
opdat zij, op het fundament van apostelen en profeten,
wordt opgebouwd tot een heilige tempel in de Heer,
een vrijplaats voor velen.

Laten wij bidden

voor de volkeren van onze wereld en hun leiders,
voor allen die in deze tijden van moorddadig geweld
proberen veiligheid en vrijheid te bewaren in deze wereld;
dat wij zullen participeren in de verantwoordelijkheid
van alle religies en alle mensen van goede wil
de aarde te doen bloeien
als een tuin van vrede en recht.

Gebed van het congres

Heer, onze God,
hoe zouden wij kunnen opstaan
en op weg gaan naar U
en naar elkaar
als Uzelf ons niet de weg wijst?
Wij bidden U:
laat ons Hem zien
die is onze weg en onze vrede,
Jezus Christus, onze Heer;
wek ons tot leven door uw Geest,
zodat wij opstaan als dochters en zonen van U,
herboren mensen die op weg gaan
en U in woord en daad belijden
als de God van ons leven,
vandaag en al onze dagen.

Amen.

Welkom

Frank de Haart, voorzitter van de congres-commissie

Vandaag start het 31ste Internationale Congres van Oud Katholieken. In de traditie vanaf 1890 vinden vele Oud-Katholieken hun weg naar een ontmoetingsplaats in Europa. U bent van harte welkom in Utrecht. Een stad met een rijke historie in de Nederlanden en in onze Oud Katholieke gemeenschap.

Morgen starten we het programma op de oudste plek van Utrecht, het Domplein. De plaats waar de Romeinen rond 50 na Christus de basis voor de stad Utrecht hebben gelegd. Aan de oever van de Rijn bouwden ze het 'Castellum Traiectum' van hout en aarde. Dit fort was onderdeel van de verdedigingsgordel langs de noordgrens van het Romeinse Rijk. Sinds kort te bezichtigen in 'de attractie 'DomUnder'', een zeer aan te bevelen ondergrondse ontdekkingsreis..

In 690 stichtte de Angelsaksische missionaris en bisschop Willibrord binnen de grotendeels verlaten grenspost Utrecht een geestelijk centrum met een aantal kerken.

Hieruit ontwikkelde zich het complex van de aan Sint-Maarten gewijde Domkerk. Vanaf de achtste eeuw, zetelde hier een bisschop in Utrecht, dat zodoende het religieuze centrum van de Noordelijke Nederlanden was. Door de scheuring in de katholieke kerken en het ontstaan van de Oudkatholieke Kerk zijn er vanaf 1723 echter twee bisschoppen van Utrecht.

Het grootste prestigeproject van de veertiende eeuw was de bouw van de kolossale Domtoren, een van de grootste torens die tot dan toe waren gebouwd.

In de zestiende en zeventiende eeuw speelde Utrecht met zijn Utrechtse School ook een belangrijke rol in de Nederlandse schilderkunst. In de eerste helft van de zeventiende eeuw werd de Universiteit Utrecht opgericht.

Vanaf het begin van de 19e eeuw werd de stad gestaag uitgebreid, en werd daarmee de vierde stad van Nederland. En wordt gezien als het middelpunt van ons land, zeker gezien het spooknooppunt wat hier te vinden is.

Wij als congres comité zijn trots U te mogen ontvangen in diverse historische gebouwen. Ik vertelde al over de Dom en de Domkerk.

Het oudste deel van het Academieggebouw, de Unie van Utrechtzaal of de Aula, bestaat al sinds 1462. In 1579 werd hier ook daadwerkelijk de Unie van Utrecht ondertekend, die beschouwd wordt als het begin van de Nederlandse staat. Hetgeen soms wat verwarring brengt met de in onze kerk bekende, Unie van Utrecht.

Paushuize is een stadspaleis en is oorspronkelijk gebouwd voor de enige paus die Nederland ooit heeft gekend, paus Adrianus VI. En het werd zeer recent gerestaureerd.

De Janskerk is uit de 13e eeuw en is een van de vijf kanunniken kerken.

Het congres comité heeft meer dan twee jaar met veel plezier gewerkt aan de organisatie van dit congres. Gestart met de kerngroep van 10 mensen zijn in de afgelopen periode meer dan honderd personen betrokken geraakt bij de voorbereiding. Ik wil nu alvast van de gelegenheid gebruik maken al die vrijwilligers hartelijk te bedanken voor hun inzet.

De opdracht vanuit de Internationale Bisschoppen Conferentie was het maken van een compacter congres van drie dagen. We hebben getracht een gevarieerd programma samen te stellen. In dit congres van "Sta op Ga" nemen we u letterlijk mee op een reis. In de programmering mist U het bekende uitstapje, en de internationale folkloristische avond. Keuzes die we hebben moeten maken, vanwege het minder aantal beschikbare dagen. Ook zal het congres niet worden afgesloten met een formele zitting en de stemming over resoluties.

Ik ben gevraagd als voorzitter dit congres voor te bereiden, maar laat het dagvoorzitterschap graag over aan anderen. Vandaag en andere dagen ziet u Mr. Bert Maan u door het programma leiden, morgen zal Henriette Maan dit voor u doen. Zoals al gezegd hebben we de mooiste locaties kunnen vastleggen. Alles dichtbij elkaar. Onze prognoses gingen uit van ongeveer 400 deelnemers. Maar de zaterdag middag viering verwachten we echter meer dan 750 bezoekers. Wij zijn verheugd dat we in de dienst ter gelegenheid van de herdenking van 125 jaar Unie van Utrecht ook onze voormalige koningin en nu Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix mogen ontvangen. Helaas kunnen we kerken

niet groter maken dan ze al zijn, en moet ook de veiligheid in acht worden genomen. Dus soms zal het wat krap worden, hiervoor vragen we gaarne uw begrip.

U heeft het programma reeds vroegtijdig kunnen lezen. Inhoudelijk gaat de Aartsbisschop hier straks verder op in.

Mocht u vragen hebben over het programma. Er zijn vele vrijwilligers, die u de weg kunnen wijzen, vragen kunnen beantwoorden, u kunnen helpen aan toeristische informatie, of een taxi bestellen.

Zowel hier als in de verschillende locaties zijn steeds informatie balies aanwezig.

Volgt U verder het congres op de site van het congres, of via twitter.

Mag ik hierbij het congres openen door u allen welkom te heten.

WELKOMSWOORD

+ Joris Vercammen

Het is een grote vreugde om u allen op het 31ste Internationale Oud-Katholieken Kongres welkom te mogen heten. Deze congressen hebben een traditie die even oud is als de Unie van Utrecht zelf. Het eerste congres werd in 1890 in Keulen gehouden. De vorm ervan is veranderd en de verwachtingen ook, maar nog steeds is het congres wellicht het belangrijkste treffen van de oud-katholieken omdat men er in zeer brede kring over het eigen getuigenis reflecteert. Altijd waren de volgende drie aspecten in een congres te vinden: ontmoeting, reflectie en feest.

Nu vindt het feest in Utrecht plaats omdat het de stad is waar die moedige bisschoppen van het Duitse bisdom en het Zwitserse, samen met die van Haarlem, Deventer en Utrecht in 1889 zichzelf en hun kerken met elkaar verbonden als een getuigenis voor de hele kerk. Daardoor maakten ze voor hun eigen kerken deze stad tot een teken van hun oecumenisch enthousiasme. Anderen zijn hen later gevolgd. Het gebeurde

in het toenmalige bisschopshuis dat slechts enkele honderden meters van deze kathedraal verwijderd is. Dit congres wordt met de viering van de 125^e verjaardag van dat belangrijke gebeuren verbonden. Ook nu zijn we dus opnieuw naar Utrecht gekomen met eenzelfde soort geestdrift voor de katholiciteit van de kerk en de eenheid onder de christenen. Deze kathedraal, die op 14 mei II. de honderdste verjaardag van de kerkwijding viereen mocht, is ook een teken van het vernieuwde zelfbewustzijn dat als gevolg van de stichting van de Unie van Utrecht ook in de Nederlandse kerk ontstond. Wellicht zal ook dit congres ons in onze oud-katholieke wijze van christen-zijn sterken. Wij behoren allen tot één van de kerken van de Unie van Utrecht, daarom is Utrecht ook uw stad en een reis naar Utrecht een reis naar een plek die u nauw aan het hart ligt, of – zo men wil, een pelgrimage naar de eigen spirituele bronnen.

Er zijn er onder ons die altijd al oud-katholiek waren, er zijn er ook die nog maar kort geleden toetraden, maar allen zijn we hier als leden van een gemeenschap die verlangt aan het evangelische getuigenis in de wereld bij te dragen. Hoe wij als oud-katholieken dat doen, daarover willen we graag nog wat bijleren. Want er is te veel geweld in de wereld, te weinig respect, te weinig vrede in de harten van de mensen, teveel vertwijfeling, te veel oppervlakkigheid en te weinig liturgie, teveel ideologie en te weinig poëzie, teveel individualisme en te weinig gemeenschap...Oud-katholieken zijn gevoelig voor wat het leven met zich meebrengt en ze staan open voor de vragen van de huidige tijd, zoals ze ook gevoelig zijn voor Gods droom van een nieuwe aarde en een nieuwe hemel. Daarom verbinden oud-katholieken zich met mensen in een solidariteit die als genade ervaren wordt. Zij willen met God mee-werken om de levenskwaliteit van het Koninkrijk een kans te geven. Ontvankelijkheid, verbondenheid en mee-doen: daar gaat het om! We begeven ons op ons pelgrimage die ons zowel naar de huidige tijd als naar God brengen kan, zowel dicht bij de

onrust in onze wereld als bij de vrede van God, zowel dichter bij de vragen in ons eigen hart als bij God.

We zijn blij dat ook jongeren met ons meegaan op deze pelgrimage. Meer dan 60 jeugdigen uit verschillende landen gaan hun eigen weg met een eigen programma, maar soms zullen hun weg en die van ons ook weer dezelfde zijn. We wensen onze jongeren bemoedigende dagen met elkaar! Ze moeten weten dat de kerk zonder hen niet echt 'kerk' kan zijn, we hebben hun jeugdige ongeduld nodig!

Deze pelgrimage wordt op zaterdagmiddag en –avond tot een groot feest. De Domkerk, waar het zal plaats vinden, is een symbool van de oecumenische en interreligieuze samenwerking in Nederland. Daarom voelen ook wij onszelf daar thuis. De Domkerk is de middeleeuwse opvolgster van de kerk die Willibrord in de zevende eeuw bouwde. Daarmee verbindt de Domkerk ons ook met de missionaire kerk van het eerste millennium.

*Op weg gegaan nog onvervuld,
de grond is dorstig, land ligt braak,
een schaal ben ik, de handen open,
ik heb het hart te horen.*

*Een open boek, maar wat ik lees
versta ik niet alleen.*

(eerste strofe van het congreslied)

We mogen weten dat we elkaars tochtgenoten zijn!

De pelgrimage is geopend. Veel dank aan u allen dat u ze mee wil maken!